

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

16 maja

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

JAN KIEPURA

(ur. 16 maja 1902 roku, Sosnowiec, zm. 15 sierpnia 1966 roku, Harrison koło Nowego Jorku), jeden z najwybitniejszych śpiewaków operowych (tenor) i aktorów filmowych, był synem piekarza **Franciszka Kiepury** i **Marii Stanisławy Neuman**. Ukończył Szkołę Handlową, był zastępowym harcerskim, członkiem *POW* (1916), służył potajemnie, jako ochotnik, w II Kompanii I Pułku Strzelców Bytomskich, wziął udział w I powstaniu śląskim (1919) i wojnie polsko-bolszewickiej (1920).

Studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim (1921). Jednocześnie uczył się śpiewu u **Wacława Brzezińskiego** (baryton Teatru Wielkiego) i **Tadeusza Kopystyńskiego Leliwy** (tenor mediolańskiej *La Scali*). Już w szkole nosił przydomek **Caruso**.

Początkowo śpiewał w chórze Teatru Wielkiego (1924). Jako solista debiutował w roli tytułowej w *Fauście Gounoda* u boku **Adama Didura** jako Mefista (Teatr Wielki, Lwów, 15 stycznia, Teatr Wielki, Warszawa, 11 lutego 1925 roku). Wystąpił w operach: *Rycerskość wieśniacza Mascagniego* (partia Turiddu) i *Rigoletto Verdiego* (Książę Mantui), rok później (1926) w operach **Stanisława Moniuszki**: *Halka* (jako Jontek) i *Straszny Dwór* (Stefan).

Szybko zrobił oszałamiającą karierę zagraniczną, występował na wszystkich najważniejszych scenach operowych świata (Cavaradossi w *Tosce Giacomo Pucciniego* u boku **Marii Jeritzy**, wiedeńska *Staatoper*, 1926, Kalaf w *Turandot Pucciniego*, mediolańska *La Scala*, 1928, wenecka *La Fenice*, londyńska *Covent Garden*, *Civic Opera House* w Chicago, 1931, paryska *Opera Comique*, 1934).

Jako aktor filmowy, debiutował w filmie *Die singende Stadt* (*Neapol, śpiewające miasto*, reż. **Carmine Gallone**, 1930).

Wystąpił w 19 filmach niemieckich, austriackich, włoskich, francuskich i amerykańskich, stając się idolem europejskiego kina dźwiękowego. Na planie filmu *Dla ciebie śpiewam* (reż. **Carmine Gallone**, 1934) w Berlinie, poznał swą przyszłą żonę, śpiewaczkę węgierską, **Martę Eggerth** (ur. 17 kwietnia 1912 roku w Budapeszcie), z którą grał później w wielu filmach (*Czar cyganerii*, reż. **Geza von Bolvary**, 1937, *Daj mi tę noc*, *Moje serce cię wzywa*, *Valse brillante*, reż. **Jean Boyer**, 1949). Ślub odbył się 31 października 1936 roku w Katowicach.

Wylansował wiele popularnych przebojów filmowych i specjalnie dla niego napisanych piosenek: *Manuela* i *Ninon, ach uśmiechnij się* (obie muz. **Bronisław Kaper**, sł. **Marcela Halicz**) z filmu *Ein Lied fur Dich* (*Zdobycie cię muszę*, 1933), *Brunetki, blondynki* (*Ob Blond, ob Braun*) i *Musisz w tę noc moją być* (obie muz. **Robert Stolz**).

Napisał własny tekst do *Kujawiaka Henryka Wieniawskiego* i śpiewał go w kilku filmach i na wszystkich koncertach. Wykonywał również piosenki ludowe (żelazny bis *Umarł Maciek, umarł*).

Wyjechał z Polski już w 1926 roku, ale często koncertował w kraju.

Występował w nowojorskiej *Metropolitan Opera* (**Rudolf** w *Cyganerii Giacomo Pucciniego*, 1938), w końcu zamieszkał w Stanach Zjednoczonych na stałe (1940). Wystawił na Broadwayu operetkę *Wesoła wdówka Franciszka Lehara*, odnosząc wielki sukces jako producent i występując w niej razem ze swoją żoną, **Martą Eggerth** (1944-1946).

Był odznaczony francuskim *Krzyżem Legii Honorowej* (1937), szwedzkim orderem *Gwiazdy Polarnej* i *Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski*. Po raz ostatni wystąpił w Polsce w latach 1958, 1959.

Zmarł w Stanach Zjednoczonych, ale został pochowany w Alei Zasłużonych na warszawskich Powązkach. W jego pogrzebie (4 września 1966 roku) wzięło udział około 200 tysięcy osób.

Syn **Jana Kiepury** i **Marty Eggerth**, **Jan Tadeusz** (ur. w 1944 roku) jest śpiewakiem, syn **Marian Wiktor** (ur. w 1950 roku) – pianistą.

Sejm RP ustanowił rok 2002 rokiem Kiepury.

Biografie śpiewaka opracowali: **Marian Hemar** i **Julian Tuwim** (*Opowieść o Janie Kiepurze*), **Jerzy Waldorff** (*Jan Kiepura*, wyd. PWM, 1988) i **Wacław Panek** (*Jan Kiepura. Życie jak z bajki*).

